

1995. december 9. - Magyar professzor Mexikóban

A középkorú mexikói városlakók Magyarország hallatán rögtön mondják, hogy Puskás, Kocsis. Van azonban egy szűk szakmai csoport, amely azt is pontosan tudja, hol fekszik hazánk. Ők a mexikói geológusok. A Mexikói Állami Autonóm Egyetem geológiai intézetének igazgatója dr. Cserna Zoltán.

A professzor egyike a Mexikóban élő mintegy háromszáz magyarnak. A Mexikói Magyarok Társas Körét másfél száz középosztálybeli értelmiségi alkotja. Sajnos az ő gyermekeik már alig beszélik nyelvünket.

Az egyetemi város az egyik leghosszabb metróvonal végállomásánál fekszik sokhektáros területen. A mintegy háromszázezer hallgatót tízezernyi oktató tanítja a különböző - orvosi, közgazdasági, bölcsészeti, természettudományi és műszaki - karokon. a geológiai intézet portása széles mosollyal, előzékenyen kísér az emeleti szobába, ahol minden protokolláris külsőséget mellőzve - könyvek, jegyzetek és térképek halmai között - fogad Cserna Zoltán. Komótosan megtömi pipáját, miközben fölidézi emlékeit:

– Budán jártam oskolába, az Ilona utcai Királyi Egyetemi Katolikus Gimnáziumba. Nem messze innen, a Halászbástyán szívtam el életem első szivarját. Apám még a K. u. K.-világ tisztviselőjeként dolgozott, anyám pedig - aki Gömbös Gyula unokahúga volt - nevelte a bátyámat és engem. A fivérem jogászként diplomatapályára ment, és '46-ban, a kapcsolatok felújításakor a New York-i konzulátusra került. Ekkor jöttem én is Amerikába, fél évre. Akkoriban a Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karán tanultam.

Aztán az élet átírta a forgatókönyvet. A Nagy Ferenc elleni Rákosi-puccs után a fivér lemondott megbízatásáról, haza nem térhettek. Az ifjabbik Cserna-fiú továbbállt, s az új-mexikói Albuquerque egyetemén elvégezte a geológia szakot. De ismét a világpolitika szólt közbe:

- Javában dúlt a koreai háború - folytatja a professzor -, s ki akartak küldeni a frontra. Ehhez nem sok kedvem volt, így átmentem Mexikóba. Itt kaptam is egy ajánlatot az Állami Bányakutató Intézetnél, és 1952. július 1-jétől az egyetem szolgálatában állok.

- Hogy' sikerült beilleszkednie ebben a latinosan indián országban?

– Nagyon könnyen. Pár nap múlva már úgy éreztem magam, mintha otthon lennék. Bár sok a különbség, mégis az itteni élet nagyon hasonlított az akkori magyar országhoz: az emberek vagy nagyon gazdagok, vagy nagyon szegények voltak. Tizenöt éve lakom a város déli részén elterülő Coyoacanban - ahol az egyetem is székel -, s ez a környék kissé hasonlít Budapest családias kerületeihez. Ha kimegyek az utcára, mindenki ismerősként köszönt.

– Család, gyermek?

- Bár két házasságot kötöttem, gyermekem nincs, egyedül élek. Az első feleségem kolléganő volt, és tizenhárom évet éltünk együtt. A másik történész, akivel tíz évig tartott a házasságunk. Az ismerőseim azt szokták mondani, hogy a Cserna doktor feleséget tíz, kocsit húsz évre választ. Ugyebár egy kocsinál kicserélhetők a fődarabok, átfesthető a karosszéria, de az asszonyoknál az egész modellt ki kell cserélni - mondja kaján nevetéssel. – Az igazság az, hogy a legjobb egyedül. A hűséges házvezetőnőm is meghalt nemrégen - teszi hozzá észrevehető szomorúsággal a szemében.

A professzor négy éve megkapta az emeritus rangot, ami azt jelenti, hogy érdemesnek tartották

arra, hogy ne kelljen nyugdíjba vonulnia, s amíg egészsége engedi, dolgozhat. Cserna doktor még csak 66 éves, így remélhetően még sokáig vezetheti az intézetet. A professzor csinálta Mexikó első tektonikai - földkéreg-szerkezeti - térképét, ami nemrég jelent meg új kiadásban.

- Milyen szakterületre specializálódott?

– A doktorátusomat szerkezettanból írtam de a struktúra nem vizsgálható rétegtan nélkül. Végül a regionális geológiánál kötöttem ki. Soha nem választottam el a tudományt a gyakorlattól. Azért kutatjuk a Föld geológiai szerkezetét, hogy megtaláljuk a hasznosítható ivóvizet, ásványi kincset. Az évi szabadságaim idején az egyik legnagyobb amerikai kutató vállalatnál dolgoztam tanácsadóként az USA-ban, Kanadában és Ausztráliában.

- Mexikóban adódik a kérdés: foglalkozott-e a földrengésekkel?

- Igen. A földrengés geológiai folyamat következménye: a rétegmozgások, csúszások miatt hatalmas energia szabadul fel, amit a szeizmológusok regisztrálnak. Az 1985-ös sajnálatos katasztrófa után néhány kollégámmal kutatásokat végeztünk és meghatároztuk a mozgó törésvonalakat. Mexikóváros területe régen folyóvölgy volt, amely vulkáni tevékenység miatt elzáródott, tó keletkezett, amit később feltöltöttek. Azt javasoltam, hogy a törésvonalban létesítsenek újból tavat. Ám ez kettéosztaná a várost, és nincs ki fedezze a méregdrága ingatlanok árát. Végül abban állapodtunk meg, hogy nem engedélyeznek négyemeletesnél magasabb házakat. De ha körülnéznék, láthatják, ezek sokszorosát építik. A statikusok megtervezik a földrengésbiztos épületeket, csak az a kérdés, hogy mindez mennyibe kerül a mexikóiaknak.

– A Latin-Amerika-torony is kiállta a próbát - utalok a főváros presztízsjelképére.

– Az épület statikus tervezője, Adolfo Seveth mesélte, hogy a földrengés reggelén fönn volt a toronybéli irodájában. Lelki szeméi előtt lepergett az élete - benne a statikai tervek számításaival -, miközben két kézzel kapaszkodott a padlóhoz rögzített íróasztalába. Egy közös barátunk szokta mondani: az épület biztonságos, de lakhatatlan, mert a kilengésekhez nem látták el biztonsági övekkel...

– Tartja a kapcsolatot a mexikói magyarokkal?

– '56-ban megpróbáltam szervezni, egv beadványt a kormánynak, hogy engedélyezzék magyar menekültek bevándorlását. De a háború előtt érkezettek többsége nem támogatta a javaslatomat, mondván, mit tudni, nem tapad-e vér a jövevények kezéhez... Nem esett jól, mondhatom. A magyarok minden hónap első hétfőjén összejönnek a követségen, s ha „lustaságom” engedi, időnként én is ellátogatok.

- Van-e kapcsolata az óhazával?

– Majdnem semmi. Anyám és nagynéném is régén meghaltak, családi kapcsolatom nincs. Néhány - egykor Kubában dolgozó - geológussal van szakmai nexusom.

– Úgy tudom, hazai szakmai körök elismerésben részesítették...

- Megválasztottak a Geológiai Társaság tiszteletbeli tagjának, bár nem érdemlem meg.

– Túl szerény a professzor úr! De miért nem látogat haza?

– Amióta eljöttem, nem jártam otthon. Hála Istennek, csak szép emlékeim vannak. Miért okoznak magamnak csalódást? Nem gondolok nagy dolgokra, csupán a gyulai kolbász ízére. Ötven évvel ezelőtt a legfinomabb volt a világon. Ma már biztos, hogy nem ugyanolyan.

Zétényi Zoltán Fotó: 2Z Fotó és Média

„A Halászbástyán szívtam el életem első szivarját" (Magyar Nemzet)

Írta: Adminisztrátor

2010. szeptember 20. hétfő - Módosítás: 2010. szeptember 29. szerda
